

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Socialisti naj ne sede v meščanskih ministrstvih.

C. kr. avstrijski korespondenčni urad daje časopisom izvleček pariškega »Le populaire«, glasila socialistične opozicije (Longuet), katere resolucija je zadnjič dobila v socialističnem nacionalnem svetu večino.

»Le populaire« kritizira stališče angleške vlade v zadevi odrekovanja potnih listov v zmislu članka Snowdena v »Labour Leader« in izvaja: Barnes, ki zastopa v vojnem kabinetu Labour Party, se ni mogel pridružiti stališču svojih tovarišev, in najbrž mu o vprašanju niti niso poročali. »Le populaire« pristavlja k temu: V novejši zgodovini Francije najdemo karakteristične zglede te ponižujoče taktike. Socialisti, ki so sedeli v ministrstvih Viviani, Briand in Ribot, niso imeli vpogleda v gotove tajne razprave, katere zavreči bi bila sveta dolžnost, ako bi ravnali po vesti in kar enostavno ohranili zvestobo napram svoji stranki. V tem oziru smo zbirali potrjujoče dokaze. Tako so skrivali v Franciji socialističnim ministrom odločbe, ki so ovirajoče segale v bodočnost, da celo v obstoj dežele. V Angliji so zabranili članom Labour Party potne liste, ne da bi glede tega le vprašali zastopnike te stranke, katerim so vendar zaupali gotove stvari, ko so jih pač prijazno povabili, naj zavzamejo v vojnem kabinetu sedeže. In jaz nočem, to ponavljam, biti tako naiven, da bi smatral to za presenečenje. To je redni potek logičnih stvari. Ministrskim socialistom je prosto, da dvomijo o tem. Socialisti, ki sprejmejo v meščanskih ministrstvih sedeže, se premnogokrat izpostavljajo nevarnostim, med katerimi so najmanjše, da jih prezirajo in ponižujejo.

Ravno tistega mnenja so pri nas. Niti v Franciji, niti v drugih državah nimajo socialisti v meščanskih ministrstvih ničesar iskati. Prav razveseljivo je, da c. kr. korespondenčni urad enkrat razširja tudi tako pojasnilno mnenje socialističnega lista...

Delavski dan na Gorenjskem.

Za celjsko deželno konferenco, se je minulo nedeljo vršila na Jesenicah okrajna konferenca za Gorenjsko, ki je kar najlepše uspela. Na konferenci je bilo zbranih 137 delegatov in delegatij iz 13 delavskih krajev na Gorenjskem in 2 sta bila iz Bistrice v Rožu (Koroško) Sodrugi A. Kristan otvoril konferenco v imenu izvrševalnega odbora ter pojasni namen konference. V predsedstvo so bili izvoljeni sodrugi: Pintar (Kranjska gora), Zugvitz (Jesenice), Snaj (Tržič); za zapisnikarje: Marčič (Javornik), Ivo Kopač (Tržič) in Prestri (Ljubno).

K prvi točki poroča sodrug Pintar za okraj Kranjska gora, ki v daljšem govoru oriše delo naše organiza-

cije v zadnjih dvajsetih letih gibanja. Zlasti omemja težkoče, ki se je morala boriti z njimi železničarska organizacija. Nasprotnikov smo imeli na vseh koncih ali dobra volja vodilnih sodrugov je vse to premagala in naša organizacija se lahko ponaša z lepimi uspehi. S politično organizacijo ni šlo tako, upam pa, da v bodoče bomo tudi na političnem polju bolj napredovali. (Odobravaje). Sodrugi Zugvitz poroča za okraj Jesenice, kateri v zbranem govoru nariše vse naše organizatorično delo od leta 1897. naprej. Spominja se naših prvih agitatorjev, ki so prihajali na Jesenice, zlasti pa sodruga Železnikarja, E. Kristana, Škerbeca in drugih. Poroča o težkočah pri ustanovitvi kovinarske organizacije, o prvem gibanju kovinarjev, ki so ga vodili krščanski socialci. Nasprotnikov smo imeli dovolj, denunciantstva še več. Tovarna, ki je imela pri krščanskih socialcih najboljšo podrepanje, nas je na vse načine preganjala. Bili smo tako ogrdeni, da nismo nikjer mogli dobiti lokala za naše društvo in tem manj za zborovanja. Ljudstvo se je križalo, ko je videlo nas in naše agitatorje. Zborovanja smo imeli v gozdu. Veliko naših sodrugov je moralo proč s trebuhom za kruhom. Naša organizacija je večkrat propala, a zopet vstala. Ustrajali smo kljub vsemu temu in prodrli ter se uveljavili in danes smo gospodarski situacije. Politično smo prvič nastopili leta 1901. pri državnozbornskih volitvah in je naš kandidat sodrug Železnikar dobil na Jesenicah 210 glasov, l. 1905. smo demonstrirali za splošno in enako volilno pravico, l. 1907. smo pri državnozbornskih volitvah dobili 271 glasov, leta 1908. pri deželnozbornskih 388 in pri državnozbornskih 1911. smo dobili že 408 glasov. Kakor se vidi, smo redno napredovali in ako bi bile danes volitve, bi število naših glasov bilo še večje. Konsumno društvo smo ustanovili leta 1909. in se lepo razvija. Število politično organiziranih članov bi bilo lahko veliko večje, če pomislimo na število strokovno organiziranih. Tudi število naročnikov »Napreja« ni tako kakor bi moralo biti. Naša dolžnost pa je, da se danes o tem pogovorimo in napnemo vse moči, da to kar dosedaj nismo izvršili, izvršimo v bližnji bodočnosti.

Sodrugi Snaj poroča o organizaciji v Tržiču. Iz poročila je razvidno, da so tudi v Tržiču imeli sodrugi prav težavno agitacijo. Boriti so se morali z našimi nasprotniki, kakor tudi z indiferentnostjo delavcev samih. A tudi tukaj je prodrla volja naših agilnih sodrugov, ki se boja in dela niso strašili. Danes imamo krasno se razvijajočo prodajalno konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki preskrbuje 2700 oseb in bi jih lahko veliko več, če bi imeli dovolj sredstev na razpolago. Kupili smo si krasen društven dom, ki ga bomo kmalu otvorili in ki bo v ponos tržiškim delavcem. Politična organizacija se pri nas lepo razvija. Tudi strokovne skupine

bo treba ustanoviti. Letos smo prvokrat praznovali delavski praznik prvi maj. Za »Napreja« smo tudi precej naredili, a vzlic temu je še delavcev, ki še niso naročniki. Naša naloga bo, da tudi te prepričamo o potrebi delavskega tiska.

Vsi poročevalci so za svoja izvajanja želi burna odobravanja.

V debati o poročilu so se oglašili sodr. Kristan, Ropret in drugi, na kar je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se pozivlja gorenjsko delavstvo, da pristopi v politično organizacijo jugoslovanske socialno demokratične stranke in kjer iste še ni, naj se takoj osnuje. Pri točki tisk je poročal sodrug Petejan, ki je v daljšem govoru poročal o potrebi našega tiska v sedanjih dobi. Razlagal je, na kakšen način je treba agitirati, da se pridobi nove naročnike. Priporočal je organiziranje, dopisovanje iz vseh delavskih krajev, kakor tudi priporočal, da naj sodrugi ne pozabijo tiskovnega sklada. Sodrugi morajo imeti pred očmi, s kakšnimi težavami se mora boriti delavski tisk.

V debato sta se še oglasila sodruga Gabriel in Kristan, nakar je bila sprejeta resolucija, v kateri se izjavlja, da je dolžnost vsakega sodruga, da je naročnik delavskega dnevnika, kakor tudi, da zanj agitira.

Pri tretji točki je poročal o političnem položaju sodrug Kristan, ki je v daljšem govoru orisal sedanjí politični kakor tudi gospodarski položaj. Vojne ni še konec, prehrana je obupna, perspektive za bodočnost nejasne. S tem mora delavstvo računati in biti za vsako eventualnost pripravljeno. Nadalje govori o narodnem vprašanju. Pojasnjuje, da je dolžnost naše stranke, da pospešuje rešitev narodnega vprašanja, katero mora biti rešeno, a najboljša rešitev je ustanovitev narodnih držav. Zaraditega stoji naša stranka na stališču, da mora tudi jugoslovanski troimenski narod dobiti lastno demokratično državo. Nadalje poroča o ustanovitvi Narodnega sveta, katerega važnosti ne smemo prezreti. Naša dolžnost je, da sodelujemo pri vseh točkah programa, ki so tudi naše.

V debati so se oglašili sodrugi Petejan, Toff in Ropret, nakar je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva takojšnji mir na podlagi samoodločbe narodov. Protestira proti zvišanju cen kruhu in moki ter zahteva, da naj ta povišek pokrije država iz lastnih sredstev. Nadalje izraža, da gorenjsko delavstvo stoji na podlagi mednarodnega socializma, da pa zahteva za svoj narod vse tiste pravice, ki mu gredo na podlagi samoodločbe narodov, to je lastno državo.

Glede Narodnega sveta odobruje konferenca stališče izvrševalnega odbora stranke, da ne odklanja sodelovanje v N. S. tam, kjer se strinjamo.

LISTEK.

Rdeči sarafan.

Poljski spisal Mihael Czajkowski.

(Dalje.)

Njen glas se je tresel in zdelo se mi je, da umira. Zagrabil sem njeno roko in ihtel ves solzan:

»Mati, ne zapusti nas! Ni še čas, da bi šla na oni svet!«

»Tomaž moj!« ... več ni mogla odgovoriti.

Zaradi obilnih solz nisem videl ničesar in slišal sem samo še glasno ihtenje okrog sebe, in naposled še očetov glas:

»Peljite jih ven!«

Tri dni sem ležal brez zavesti v mrzlični vročini.

Ko sem se zopet zavedel, sem videl poleg sebe zdravnika in očeta.

»Do smrti vam bom hvaležen,« je dejal zadnji. »Rešite mu življenje, on je moja edina nada, zadnji možki potomec rodu Japlowieckijev, gospod zdravstveni svetnik!«

Jaz pa sem zaklical: »Kje je moja mama? Nesite me k njej!«

»Tvoja mati je samo odpotovala in se kmalu vrne!« je odgovoril oče, me pobožaj po licu in spremil zdravnika ven.

Toda, dolgo nisem ostal v tej negotovosti. Sestri sta prišli z objokanimi očmi in glasno ihteli: »Matere nimamo več!«

In čudno! Ta izbruh sreče, ta jasni obup sta bolj vplivala na moj položaj kot vsi zdravniki.

Dolgo smo govorili neprestano samo o materi, o njeni bolezni in smrti in o vseh podrobnostih njenega pogreba.

Pri tem smo vsak en čas plakali in tožili.

V otroški dobi sledi tolažba obupu za petami. Samo spomin ostane, da nas zdajpazdaj obišče kakor star znanec in britka bol, ki nas navdaja in spominja že zdavnaj prestale srčne bolesi.

Dali so nam drugo dobro:

Zame je najel oče domačega učitelja, nekega Francoza iz condéške armade. Bil je v službi visokega gospoda, kakor je sam rekel, adjutant in prijatelj kneza monaškega, kapitan kavalerijskega regimenta v Normandiji. Mojemu očetju je bilo dovolj, da je bil tujec in njegovega prepričanja.

Tudi za sestri je najel Francozino za vzgojiteljico. Bila je že marsikaj v svoji mladosti. Kot hišina slavne igralke je prepotovala vso Evropo. Ko pa se je njena gospodinja v Petrogradu poročila s starim senatorjem, jo je ta priporočil mojemu očetju, staremu znancu, za vzgojiteljico mojih sester. Bila je, kakor je pisal, neprecenljiv zaklad in velikanska sreča.

Moj oče je bil zaradi tega jako vesel in jo je sprejel razen tega še za učiteljico nas vseh v plesu, godbi, risanju in meni še v borenju in jahanju.

Na verske nauke, zgodovino in jezike sploh nihče mislil ni.

»To je za Japlowieckega vse nepotrebno. Deklice naj se uče samo francoščine, godbe in plesa, pa bodo ravno tako lahko dobile svojega moža; kajti ne bodo brez dote. Moj Tomaž bo imel razen imena tudi še sedem posestev. Ko se bo svetovno izobrazil, bo postal page. Pisača do bi za denar, kadar ga rabi. Sicer se pa vso lahko govori in piše francoski. Verouk in zgodovina pa toliko koristita izobraženemu človeku kot mrtvecu kadilo!«

Te besede očetove so bile vodilna nit naše izgoje. Koliko smo napredovali v tem oziru, se lahko vidi iz zgldov v hišah mogotcv.

Starejša sestra Marijana je bila tako blaga, tako pobožna in skromna kot moja mati. Žalibog, da je umrla že tretje leto po njeni smrti na sušici. Za njo sem jakol tako zelo, kakor zelo sem jo ljubil.

Katarina, moja mlajša sestra, je pa kakor jaz hitro drvila po poti te moderne vzgoje.

Dobila je vse nelepe lastnosti čemerne koketke, in jaz sam sem postal mehkužen gizdalin. Sam sebi v dolg čas, še bolj pa drugim; vedno sem hrepenel po tem, kar ni bilo moje in ko sem dobil, sem takoj vrgel proč.

(Dalje prih.)

Ko se nihče več ne oglasi k besedi, zaključiti sodrug Pintar to važno konferenco s pozivom na delegate, da sklepe današnje konference spravijo v prakso in neumorno delajo za njih izvršitev. Konferenca se je zaključila z živoklici na mednarodni socializem.

Za tiskovni sklad »Napreja« je sodrug Marčič nabral 64 K 30 vin.

Teden brez — mesa?

Celovec, avgusta meseca 1918.

Že v nedeljo smo iz nemških listov izvedeli veselo vest, da je šla deputacija agrarnih poslancev k ministrskemu predsedniku ter se pritožila, da se porabi na fronti kakor v zaledju preveč mesa in če pojde tako naprej, se nedvomno uniči živinoreja. Ministrski predsednik je deputaciji obljubil, da se bo v stvari gotovo nekaj ukrenilo. V ponedeljek jutro so pri nas že govorili, da bo ta teden: **Teden brez mesa!** In res se je tudi tako zgodilo. Cela dva dneva sem premišljeval, je-li mogoče, da ostane takozvana boljša družba, in sicer: gospodje oficirji, meščanske z denarjem bolje podkovane družine in pa oni, ki se nahajajo po hotelih na obali Vrbskega jezera ter gospoda tu v mestu brez mesa. Kaj ko bi se o stvari nekoliko informiral, sem si mislil! Najprej sem vprašal mojega kolega, ki je stalno tu, ali je tudi za civilno ljudstvo ta teden: **Teden brez mesa!** Seveda, mi odgovori, toda za nas je pač vseeno — nadaljuje kolega —, do sedaj so nam dajali 50 gramov mesa na dan za osebo, sedaj dajo pa samo 30 gramov. Ampak tudi to ni še merodajno, gre le za ceno mesa in ne za kaj drugega, naši dohodki nam ne dovolijo luksusa — mesa, o tem imam le še spomin, kako smo nekdanj meso v obilici uživali. Tu sem že razumel pri čem smo. V sredo večer grem v gostilno, kamor navadno hodim, ne z namenom, da bom jedel meso, marveč, da izvem, je-li teden brez mesa za mene in za ljudi mojega razreda, ali je tudi za boljšo družbo. Natararica mi prinese vrček piva in pa »Jedilni list«, na katerem je bilo na prvem mestu napisano: **Svinjska pečenka**, cena 7 K. Na drugem mestu: **goveji guljaš**, cena 3 K 20 vin. Tukaj torej ni tedna brez mesa, sem si mislil, tudi ni treba, da poizvem, ali imajo meso po hotelih okolo Vrbskega jezera. Teden brez mesa je torej le za takozvano »Mannschaft« med vojaki in za vse one, ki nimajo 7 kron le za pečenko, ker pač to ne zadostuje, zakaj zraven spada še kruh ali polenta, vino ali pivo. Deset kron je še vse premalo, katerih pa v teh ljubih krajih proletarec ves dan ne zasluži. Da bi pa celo vojak mislil na tako večerjo, ni niti govoriti, ako ni sin navijalca cen ali pa brat kakega vojnega dobičkarja.

V. K.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 2. septembra. Uradno se razglša: Nič novega.

Bitka na zapadu.

Berlin, 2. septembra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta in generala von Boehna: Boji na obeh straneh Lyse. Med Scarpo in Sommo so nadaljevali Angleži na 45 km široki fronti svoje napade. Učinkovito delovanje artiljerije proti nasprotniku v pripravljenih postojankah južnovzhodno Arrasa in na obeh straneh Bapaume je znatno pripomoglo, da smo ga zavrnili. Ognjišča bojev so bili Hendecourt, Noreuil, lijašta polja vzhodno Bapaume in med Raucourtom ter Bouchavesnesom. Sovražnik, ki je severno Hendecourta in Cagnicourta pridobil ozemlja, je bil v protinapadu zopet vržen nazaj na Hendecourt. Za Noreuil so se dolgo bojevali. Ostal je v naši posesti. Na obeh straneh Vaulx-Vrancourt so se prodiralni napadi oklopnih voz izjalovili. Pri tem je posadka nekega letala letalskega oddelka štev. 252 — poročnik Schwertfeger in podnarednik Günther — s streli iz strojnih pušk zažgala en oklopni voz, drugega pa razbila, dobro podpirana s topniškim ognjem. Jugovzhodno Bapaume smo zavrnili nasprotnikove napade, ki so bili namerjeni proti Villers aux Flos. Severno Somme smo ustavili sovražnika, ki je od ranega jutra napadal z močnimi silami, na črti Saily-Bois St. Pierre-Vaast in vzhodno Bouchavesnes-Mont St. Quentin. Peronne je sovražnik zavzel. Na obeh straneh Nesle so nadaljevali Francozi svoje napade. Po najmočnejšem bobnem ognju so ponovno poskušali v gosto razporedenih infanterijskih bojih prebiti naše pozicije ob Kanalu. Severno železnice Nesle-Ham je omajal rezervni pešpolk štev. 56 pod vodstvom svojega poveljnika, majorja von Loebekke vsak sovražni naval. Pri ponovljenih napadih zvečer je vrzel v zvezi s hesenskimi stotnijami sovražnika zopet ven iz naših črt. Poljska artiljerija, ki je napadla z najsrednejšo infanterijo v protisunku, je bila znatno deležna uspeha. Južno železnice Nesle-Ham so zavrnili Braniborčani in Šlezijci sovražnika do zadnjega noža sprd svojih črt. Tudi južno Librmona so se zrušili zvečer napadi Francozov. Med Oiso in Aisno je ostalo bojno delovanje omejeno večidel na artiljerijski boj. Delni napadi sovražnika v nižini Ailette in severno Soissons so bili zavrnjeni.

Berlin, 2. septembra zvečer. Angleški napadi med Scarpo in Sommo južno Arrasa in severno Peronna so

napredovali. Naše rezerve so sovražni sunek končno ustavile. Na obeh straneh Bapaume je bil sovražnik zavrnjen. Med Oiso in Aisno so se po izredno ljuti artiljerijski pripravi razvili popoldne francoski napadi.

Angleški napad na Kotor.

Dunaj, 2. septembra. Štiri angleški aeroplani so dne 30. avgusta dopoldne napadli pristanišče in vojne ladje v Boki Kotorški. Metali so bombe, a uspeha niso dosegli. Naša obramba je dosegla popoln uspeh. Tri sovražna letala so padla na tla ter se razbila. En sovražnik je prišel ranjen v naše roke; vsa ostala posadka je sirtno ponesrečila.

Vesti iz Rusije.

Predzgodovina atentata. Curih, 2. septembra. Glasom brzojavk iz Moskve je poslala socialno revolucionarna stranka iz Moskve pred približno dvanajstim dnevi Ljenu nekak ultimatum, v katerem socialni revolucionarji zahtevajo, da izpusti moskovska vlada takoj vse njihove pristaše, ki se nahajajo v moskovskih in petrograških ječah. Grozili so, da prično s terorističnimi akti, ako Ljenu zahtevam ne ugotovi. Na ta ultimatum vlada sploh ni odgovorila, dočim so se aretacije ponavljale. V dveh dneh je bilo aretiranih 13.000 oseb.

Panika med moskovskimi meščani. Z boljševiške strani se poroča, da je nastala po obeh atentatih med moskovskim meščanskim prebivalstvom velika panika. Številne osebe skušajo iti maščevanju, ki ga pričakujejo, z begom iz mesta. Zaradi teh atentatov izda vlada celo vrsto odredb, ki se bodo nanašale na te ukrepe.

Morilec ljudskega komisarja Urickega, ki je postal žrtev atentata, je neki Kannegiesser in je bil voditelj prejšnje ljudske socialistične skupine.

Nemška vlada in atentat. Berlin, 2. septembra. »Vorwärts« označuje atentat kot svarilo za nemško diplomacijo in pravi, da je prej ko ne posledica zadnjih političnih dogodkov, to je, nemško-ruskih naknadnih pogodb, s katerimi je prisilila vlada Ljenu, da je odstopil nova ozemlja (Livonsko in Estonsko).

Teror socialnih revolucionarjev. Socialni revolucionarji na Ruskem so sklenili, da uprize proti boljševikom teror, kakršnega so uvedli svoj čas proti visokemu uradništvu carističnega režima. Moskovsko časopisje priobča poziv, ki zahteva neusmiljeni teror proti sovražnikom sovietov.

Saratovski socialni revolucionarji. Organ levih socialnih revolucionarjev v Saratovu se zavzema za trajni mir z Nemčijo. K temu pripominja vladni organ »Izvestija«, da se zbira danes okoli saratovskega komiteja jedro leve socialno revolucionarne stranke.

Poročilo Rusije. Moskva, 30. avgusta. V okraju Zarizina je bil odbit sovražni napad. Naše prodiranje v centru napreduje uspešno. Na severnokavkaskem bojišču so izvojevale naše čete velike uspehe. Zasedli smo Jekaterinodar. Mesto Uršum smo iztrgali oblast belih gard.

Vojna v Rusiji. Moskva, 1. septembra. Glasom časopisnih poročil je v gouvernementu Voroneš na delu močna agitacija med kmeti, in sicer v korist češke, angleške in francoske vlade. V mestu in v okraju Vologda je bila odrejena splošna mobilizacija vse moške inteligence od 17. do 45. leta v svrhu fortifikacijskih del. — »Pravda« javlja, da se udeležuje prebivalstvo Vladivostoka aktivno boj proti zatiralcem in snuje oborožene oddelke proti Japoncem. Boljševiški pristaši rušijo sistematično brzojavne naprave in streljajo japonske telegrafiste.

Boljševiški rpehi na bojiščih. S severnokavkaskega pa tudi s severnega bojišča prihajajo zelo ugodne vesti o napredovanju boljševiških čet. Tudi obilo plena je ostalo po zadnjih bitkah v rokah sovjetske vojske. Iz Moskve poročajo, da so pregnale republikanske čete iz Vladikavkaza protirevolucijske bande. Rdeče garde se bore junaško in hrabro.

Operacije na usuriškem bojišču ustavljene. Iz Šangaja javljajo brez datuma, da so operacije na usuriški fronti ustavljene, ker je razrušen most. Prehodne postaje ob Usuriju so blokirane. Prevoz moštva in pomožnih pomočkov je otežkočen.

Proti Čeho-Slovakom. »Times« poročajo iz Moskve, da so naznanili ljudski komisarji češkim četam, da bodo zapovedali obesiti dva ujeta Čeha, ako se zgodi, da bo ustreljen še kak član sovjeta. General Diderich je odgovoril, da se nahaja v njegovi oblasti še 47 članov sovjeto in da jih da vse postreliti, ako bodo češki častniki postreljeni.

Narodna galerija.

Slovenska upodabljajoča umetnost je dalj časa bojevala dovolj trd eksistenčni boj. Umetnostna volja mlajšega naraščaja je hotela ustvariti slovensko umetnost kljub temu, da je imela malo opore v tradicijah naše preteklosti, in kljub mnogim oviram, ki so nujno nastajale iz pomanjkanja umetnostne kulture med občinstvom. V javnosti se je le sem in tja zaslišal odmev iz tega boja. Bili so to kriki umetnikov, ki so se včasih zgrozili nad malobrižnostjo občinstva za upodabljajočo

umetnost, včasih kriki občinstva, ki ni bilo s svojo umetnostjo zadovoljno. Med tem pa se je stanovitno, da si ne tako hitro, kakor bi bilo želeti, krepila tvorna moč naših umetnostnih delavcev, in vzporedno se je tudi med ljudstvom poglobljalo umevanje za našo umetnost ter zavest njene potrebnosti za splošni blagor.

Vendar se je pokazalo, da je treba dati delu za umetnostno kulturo na Slovenskem širijo in trdnjšo podlago, na kateri se bo mogel umetnik mirneje razvijati in se bo občinstvo smotrenejše vzgajalo. Naše umetnine so raztresene po mnogih majhnih zbirkah, pri zasebnikih, v atelijih, centralne umetnostne institucije nimamo, umetnost si je pomagala od ene slučajne razstave do druge, tako da je živela bohemsko življenje brez strehe; imeli nismo nobenega strokovnega umetnostnega kolegija, ki bi bil opremljen s potrebno avtoriteto in potrebnim strokovnim znanjem. Posledica teh razmer je bilo dejstvo, da je umetnostno ustvarjanje bilo v večnih krizah, da se zmisel za umetnost in nje življensko vrednost ni mogel tako vrstati v splošno zavest, kakor bi bilo potrebno, da ne bi bili nakupi slučajni, kakor so se tudi javne zbirke polnile večinoma brez ozira na njihov pravi namen, da je občinstvo bilo brez orientacije v svoji sodbi. A kakor v marsičem drugem, tako je vojska tudi v tem oziru jela razmere »zdraviti v korenini«.

Že dalj časa so se prijatelji umetnosti razgovarjali v Ljubljani o tem, da se osnuje društvo, ki bi skrb in delo za umetnost centraliziralo. Predložili so vladi pravila »Narodne galerije«, ki so bila dne 12. avgusta potrjena. V kratkem se bo vršil občni zbor tega društva, s katerim se bo, kakor upamo, začela nova doba v razvoju naše upodabljajoče umetnosti.

Poglaviti namen novega društva je, da se ustanovi javna slovenska umetnostna zbirka, **Narodna galerija**, kjer bodo stalno razstavljena najboljše dela naše upodabljajoče umetnosti, starejše in nove. Nabirala pa bo Galerija tudi dela tujih umetnikov, zlasti tistih, ki so bili z razvojem naše umetnosti v vzročni zvezi. Društvo bo skušalo zbrati doslej raztresena dela v skupno zbirko in bo skrbelo, da sezida ali priredi **umetnosti lastni dom**. Poleg tega glavnega smotra ima društvo tudi namen, da vzbujajo zanimanje za umetnost med občinstvom, pospešuje razvoj domače umetnosti, znanstveno raziskuje našo umetnost, prireja sestanke, predavanja ter izdaja spise in reprodukcije.

Namenu društva je primerno prirojen njega notranji ustroj. Narodna galerija bo imela razen odbora, ki bo opravljala običajne posle, tudi **umetniško komisijo**, sestojčo iz devetih članov-umetnikov. Ta komisija bo odločevala o vseh nakupih umetnin in sploh vseh umetnostnih vprašanjih.

Narodna galerija bo razširila svoje delovanje po vseh slovenskih pokrajinah, pritegnila vse delovne umetnike in ljubitelje umetnosti v svoj krog, organizirala nabiranje in nakupovanje umetnin, propagirala umetnostno misel med široke sloje. Pričakovati je tedaj, da bo v tem času pomladnega brstenja na Slovenskem tudi novo društvo ugodno uspevalo in da vstane v času splošnega narodnega preporoda tudi slovenska umetnost k novemu življenju!

Politični pregled.

— **Nov politični kurs.** Pod tem naslovom piše »Pravo Lidu«, da bo nastopil v notranji politiki morda že v najbližnjem času važen psihološki moment glede odločitve političnih smeri. Razni znaki pričajo, da se je politični kurs prvih let vojne bistveno spremenil in da pridobivajo nazori profesorja Lammascha vedno več tal. Kar je še pisalo »Pravo Lidu« o »novem političnem kursu«, je bilo zaplenjeno.

— **Zakonska osnova o davku na vojne dobičke** določa, da je smatrati za vojni dobiček vsak dobiček družb ali posameznih oseb, ki presega povprečni dobiček let 1912. do 1915. za 10 odstotkov.

— **Dekorirani socialni demokrat.** Pri slavnosti ob jubileju badenske ustave je dal badenski nadvojvoda m. j. socialističnemu poslancu Stöckingerju kot zapisnikarju parlamenta viteški red II. razreda. Če je Stöckinger red vrnil in s tem pokazal socialistično čast, listi ne povedo. (N. D.).

— **Cenzura v Italiji.** Socialistični poslanec Caroti je vložil na ministrskega predsednika interpelacijo, v kateri protestira proti temu, da je prepovedala cenzura listu »Avanti« podati odgovor nemških avstrijskih socialnih demokratov ententnim socialistom.

— **Sestava kabineta na Holandskem.** Iz Amsterdamu poročajo, da je imenovan novim ministrskim predsednikom dosedanji kraljičin komisar Jonkheer Ruys. Kabinet sestoji iz pet katoličanov, treh protirevolucionarjev in še enega ministra, čigar politična smer je še negotova.

— **Socialistična mladinska zveza Švedske** je sklenila glede na sklep internacionalnega biroja socialističnih mladinskih zvez v Zürichu, prirediti 1. septembra po celi Švedski **demonstracije in zborovanja proti vojski**.

— **Federalistično gibanje na Angleškem.** V Londonu se je pojavilo gibanje za federalističen režim. Lloyd George mu je precej naklonjen, pripomnil pa je, da mora

podpirati to gibanje močna večina angleških zastopnikov, da bo to federalistično gibanje tudi uspešno. Irska, Škotska in Wales imajo že davno homerulске stranke, ne pa Anglija. James Makay se je dolgo bavil z organizacijo angleške homerulске stranke.

— **Policijska stavka v Londonu.** »Algemeen Handelsblad« poroča iz Londona, da je pričelo stavkati v Londonu celokupno stražniško osebje, izvzemši višje policijske uradnike. Na večer so pristopili k stavki tudi člani Cityjske policije. Osebje zahteva zvišanje sedanjih vojnih doklad od 12 šilingov na teden na 20 šilingov. Razentega zahtevajo stražniki 12½ odstotno vojno doklado in pa, da se njih strokovne organizacije uradno priznajo.

— **Stavka londonskih stražnikov.** Londonskim stražnikom so naznanili, da bodo njih želje blagohotno presodili pod pogojem, da gredo zopet v službo.

— **13 milijonov novih vojakov.** Wilson je podpisal armadni zakon. Dalje je priobčil proklamacijo, v kateri navaja 20. september kot dan vpisovanja. Vse moške od 18. do 45. leta, ki še niso vpisani, cenijo na 13 milijonov. Le zdravi ljudje, brez družine, naj se vpišejo. Wilson je še dodal: Naše slavnostno načelo je, da odločilno zmagamo nad sovražniki, in tega svesti si, posvečamo večji del za vojaštvo sposobnih moških moči naroda uresničiti tega našega namena.

— **Protijaponski sibirski intervenciji.** »Morning Post« javlja iz Tokija, da je šlo k ministrskemu predsedniku 110 opozicijskih poslancev ter protestiralo proti politiki, ki je naperjena proti Rusiji. Korespondent pripominja, da so se vršile v Tokiju manifestacije in obhodi proti vladi.

— **Pogajanja za sibirsko intervencijo.** Glede nameravane intervencije v Sibiriji so se po časopisu in v medrodajnih krogih v Washingtonu hudo križala mnenja. V prejšnjih tozadevnih pogajanjih v Washingtonu sta angleška in francoska vlada podpirali ameriški načrt intervencijske politike, pa le ob pogojih, če Japonska temu pritrudi. Razentega sta izjavili pri vprašanju vojaškega vodstva intervencije svoj popoln desinterese. Japonska je zahtevala nato popolno svobodo v tej zadevi in se zavzela za lastno vojaško vodstvo intervencije. Ti zahtevi je Wilson skoro pol leta odklanjal. Francoski listi stavlajo Wilsona pred alternativo, ali naj se sklene z Nemčijo sporazumen mir na stroške Rusije ali pa se reši Rusijo, kar se pa da izvesti le z intervencijo. Amerika, Japonska, Anglija in Francija so se odločile za sedaj za omejeno vojaško ekspedicijo v Sibirijo. V poštev ne prihaja več kot 60.000 mož.

Dopisi.

Iz Domžal. Jako čudne razmere vladajo pri naši aprovizaciji. Pri nas imamo veliko siromakov po večini tovarniških delavk, katerih moške so pod orožjem. Večina teh delavk ima le skromno podopono, ki niti ne zadošča za najpotrebnejše stvari. Kamor pač pogledaš, sama revščina, pomanjkanje in glad. Milo je gledati male, lačne otročiče, ki hodijo za materami in tudi po hišah, prosit košček vsakdanjega kruha. Temu, bi popolnoma, če že ne popolnoma, pa vsaj deloma odpomogla naša aprovizacija, če, bi v prvi vrsti tihoštevala siromake in delavske sloje, ne pa bogate posestnike, ki sami zadosti pridelajo in tudi poskrijejo del svojih pridelkov. Pa to še ne zadoštuje. Na škodo teh siromakov, dobivajo ti posestniki še od aprovizacije, hranijo ta živila in jih potem prodajajo po neverjetno visokih naravnost odeniških cenah. Za denar sploh nihče ničesar ne proda, samo v zameno za blago in obleko. Po naših krajih vidiš tudi vse polno takozv. »punklarjev«, ki vseeno pobinajo po naši okolici, čeprav jih sami ne potrebujejo, ampak kupičijo zaloge, da jih potem za drag denar siromakom prodajajo. Ali ni oblasti, ki bi naredila konec temu skandaloznemu »punklarenju«. Maksimalna cena pšenici je danes ca K 70 za 100 kg, če jo pa hočeš kupiti od kmeta en mernik to je 25 kg, zahteva zanj, čujte in strmite, samo 300 K, ali za 100 kg samo 1200 kron. Kako naj potem revež živi, mi je pač uganka. Če pojde tako naprej, se bomo morali pač navaditi živeti od zraka.

Iz Trbovelj. V Trbovljah delijo meso povsem po svojih manirah. Zdi se nam potrebno, da stvar nekoliko pojasnimo. Začnimo pa z rudniško mesnico, ki jo ima v najemu g. Jakob Božič. Pri tej mesnici imajo to navado, da dobe meso najprej uradniki in gospoda ali pravzaprav njih služkinje, ki stoje kar ob strani, ne v vrsti kakor delavci, in poslušajo, kdaj jih pokliče mesar. Pri vratih stoji redar g. Franketi in pa dva vojaka, da ne uide kdo prej v mesnico. To traja od 7. do 10. zjutraj pa tudi še dalje in potem dobi meso šele delavstvo, če ga dovelj ostane, pa če je kdo prišel čakati že tudi ob 3. zjutraj. Rudniški gospodje se seveda ne brigajo za delavce; vsak si misli, prvi sem jaz. Dne 27. m. m. je prišla po meso neka žena za bolnico, ki ne more z doma. Prišla je med 9. in 10. uro, čakala je celo uro, pa še ni bilo nič in se je jela bati, da za delavce nič ne ostane, je stopila

v mesnico, toda redar jo je izgnal in rekel, da je zdravnik prepovedal, da bi tistim dali prej meso, ki prineso od zdravnika listek, ker nalašč zahtevajo ljudje listek, da dobe prej meso. Gospoda dobiva boljše meso in več kakor ji gre, delavci pa naj čaka, če potem kaj dobi ali ne, to je postranskega pomena. Oštel je gospod reditelj čakajoče ljudi in bril takorekoč norce z njimi, češ, da bo tiste spuščal najprej v mesnico, ki so najbolj zadaj. Mi bi to želeli, a potem pride gospoda najzadnja na vrsto. Tudi gospod Božič ima časih predolg jezik. Tisočake so mu znosili delavci. Te razmere torej niso najboljše. Prav umestno bi bilo, če bi aprovizacija nekoliko pobrskala po teh razmerah. Imamo lepo organizacijo, delavski listi se širijo med nami, le še malo več odločnosti, pa bodo dobili gospodje že tudi rešpekt pred delavcem-rudarjem. Hočemo le za vse enake pravice.

Iz Celja. Umrl je ponoči od 30. na 31. avgusta sodrug Anton Mlinar, pomočnik v pisarni tukajšnje vrhovne sekcije, po dolgotrajni mučni bolezni v starosti 49 let. Rajnki je bil dolgoletni predsednik tukajšnje železničarske organizacije ter blagajničar železničarske godbe. Zapušča ženo s tremi nepreskrbljenimi otroki. Pogreb je bil v pondeljek ob 2. popoldne.

Dnevne vesti.

— **Dobro srce imovitih kmetov.** Piše nam delavka: Prejemala sem od kmetice B. v ljubljanski okolici mleko. Te dni pa mi ga je odpovedala, češ: mali pujski so malo bolni, pa morajo dobivati mleko... Nič ni pomagalo, da sem pripovedovala, da imam tri otročiče, ki so tudi bolni in nujno potrebujejo mleka. Odgovorila mi je: je res, kar pravite, pa pujski so moji, otroci pa Vaši. Gospod urednik, kaj pravite na to? — Kaj pravimo: Fej!... Tako nas vzgajajo!

— **Pomanjkanje stanovanj v Ljubljani.** Mnogo družin, kojih družinski poglavarji imajo opravilo (stalno službo itd.) v Ljubljani, ne more dobiti stanovanj. Poznamo c. kr. profesorja, ki mora imeti družino izven Ljubljane, sam pa mora v Ljubljani imeti le sobico zase — poznamo uradnika južne železnice, ki je brez stanovanja za družino — poznamo delavce in nastavlence, ki nujno potrebujejo stanovanja — **ne dobe ga!** Poznamo pa hišne gospodarje, ki imajo prazno stanovanje, pa ga ne dajo v najem! Poznamo stanovanja, v katerih je le polhištvo brez stanovalcev! Vprašamo slav. mestni magistrat in c. kr. deželno vlado: **ali jim je to znano?** In če jim je to znano: kaj se misli ukreniti, da bodo oni, ki imajo prazna stanovanja, vzprejeli vanje one, ki so brez stanovanj? **Nevolja ljudi narašča.**

— **Letos bo še manj petroleja,** kakor ga je bilo lani. Ali z drugimi besedami, ne bo ga nič. V temi bomo gladovali in zmrzovali dolge, dolge zimske večere.

Novo poštno pristojbine. Kakor smo že kratko poročali so stopile s 1. septembrom v veljavo nove poštno, brzojavne in telefonske pristojbine. Opozarjamo naše čitatelje, da se ravnajo po teh novih poštinih določilih, da ne bodo trpeli škode in imeli sitnosti in neprilike. Najvažnejša nova poštna določila so: Za navadno pismo, kojega teža znaša do 20 g, bo s 1. septembrom znašala pristojbina 20 vin. (dosedaj 15 vin.); za vsakih nadaljnjih 20 g teže pa po 5 vin. več. Dopisnice (tudi od poštno uprave izdane) 10 vin., dosedaj 8 vin.; poštno dopisnice z označbo 8 vin. še bo treba spopolniti z znamko po 2 vin. Za tiskovine: V prometu v Avstriji nobene spremembe, v prometu z Ogrsko, Bosno-Hercegovino, Nemčijo in z vojnimi poštami ter v prometu z zasedenim ozemljem do 50 g 5 vin. (dosedaj 3 vin.), čez 50 do 100 g 11 vin. (dosedaj 6 vin.) in nadalje za vsakih 50 g teže za 3 vin. več. Za poštno nakaznice do 50 K 25 vin. (dosedaj 20 vin.) in nadalje za vsakih 50 K po 5 vin. več. Za denarna pisma in za zavoje z označeno vrednostjo za vsakih 300 K po 10 vin. (dosedaj 5 vin.), za zavoje (pristojbina na težo) v Avstriji, v prometu z Ogrsko, Bosno-Hercegovino, kakor tudi z Nemčijo do 5 kg 1 K (dosedaj 60 in 80 vin.), od 5 do 10 kg 2 K 20 vin. (dosedaj 2 K), od 10 do 15 kg 3 K 20 vin. (dosedaj 3 K), od 15 do 20 kg 4 K 20 vin. (dosedaj 4 K). Zavoji za vojne pošle do 5 kg 1 K (dosedaj 80 vin.), od 5 do 10 kg 2 K 20 vin. (dosedaj 2 K). Nadalje je določeno, da mora odpošiljatelj pri oddaji na pošto plačati vso pristojbino. Za ekspresna pisma, ekspresna deparna pisma in za ekspresne nakaznice znaša pristojbina 60 vin. (dosedaj 30 vin.), za zavoje 1 K (dosedaj 50 vin.). Če stanuje naslovljenec od pošte delj kakor 1 km, znaša ekspresna pristojbina 2 K (dosedaj 1 K 50 vin.). Opozarjamo še enkrat naše čitatelje na ta določila, ki so stopila v veljavo s 1. septembrom.

— **Draginjske doklade učiteljstvu.** Nedeljska »Wiener Zeitung« priobča sankcionirani zakon o draginjskih dokladah učiteljstvu in učiteljskim vpokojencem. Zakon določa, da nakaže država deželam in drugim korporacijam, ki izplačujejo učiteljstvu plače in pokojnine, 50 odstotkov draginjskih doklad, da jih izplačajo učiteljskemu osebju. Draginjske doklade veljajo od 1. januarja dalje in morajo znašati toliko, kolikor predpisuje zakon. Le tedaj, če bi tozadevni stroški preveč obremenjali deželo, je dovoljeno znižati draginjske doklade na 75 odstotkov. Draginjske doklade znašajo za celo leto 1918. za učiteljske substitute, pomožno učiteljstvo in učiteljstvo, ki je na-

stavljeno le z remuneracijo, 548 kron, brez ozira na družinsko stanje. Draginjske doklade za aktivno ljudskošolsko in meščanskošolsko učiteljstvo se stopnjujejo po službeni dobi, ter po družinskem stanju. Tu je upoštevati pet razredov: ena oseba, dve osebi, tri ali štiri osebe, pet ali šest oseb, več kot šest oseb. Kolikrška je pač službena doba znašajo draginjske doklade za ljudskošolske učitelje posameznih razredov 972 do 1752 kron, 1440 do 2472 kron, 1268 do 3000 kron, 2496 do 3528 K, 3024 do 4056 kron, za meščanskošolske učitelje 1272 do 1776 kron, 1752 do 2916 kron, 2280 do 3588 kron, 2808 do 2460 kron, 3336 do 4932 kron. Tudi za učitelje, ki se nahajajo pri vojakih veljajo te določbe. Ako ima učiteljica za moža učitelja, tedaj niti mož niti otroci pri draginjskih dokladah za učiteljico ne pridejo v poštev. Pri draginjskih dokladah učitelja ne pride v poštev žena, ako je učiteljica. Vpokojeno učiteljstvo bo prejelo 576 kron, ako nimajo več kakor petnajst službenih let. Pri daljši službeni dobi znašajo pokojninske draginjske doklade 720 kron. Podobno velja tudi za vpokojeno meščanskošolsko učiteljstvo. Vdove po učiteljih bodo dobivale z ozirom na število službenih let 468 do 684 kron; sirote po učiteljih pa iste draginjske doklade kot sirote državnih uslužbencev. Kar je bilo že leta 1918. plačnega učiteljstvu kot draginjske doklade, je treba odtegniti od sedaj določenih.

— **Predsednik južne železnice umrl.** Na Dunaju je umrl predčerašnjim predsednik južne železnice dvorni svetnik Aleksander pl. Egger. Pokojnik je bil dolgo vrsto let generalni ravnatelj južne železnice. Za razvoj južne železnice si je pridobil velike zasluge. Zlasti je promet v istrska obmorska mesta njegova zasluga.

— **Umrl je v soboto zvečer g. Ivan Podkrajšek,** revident južne železnice v pok. Bil je znan slovenski pisatelj pod imenom Harambaša. N. v. m. p.!

— **Vojnokreditni zavod za južno ozemlje** nam pošilja naslednje pojasnilo: Ker se zelo širi napačna govornica, da tisti vojni poškodovanci, ki dobijo posojilo pri vojnokreditnem zavodu za južno vojno okrožje nimajo pravice do morebitne vojne odškodnine naznanja s tem vojnokreditni zavod za j. v. o. vnovič, da dotični vojni poškodovanci nikakor ne izgubijo svojih pravic do vojne odškodnine, ampak da so le dolžni, ako so pri tem zavodu prejeli posojilo, tisto vojno odškodnino predvsem porabiti za poravnava tega posojila.

— **Zvišana najemnina.** Občni zbor društva hišnih posestnikov in zveze na Dunaju je sklenil resolucijo, ki protestira proti pobiranju kljuk in zahteva odpravo zakona za varstvo najemnikov, ki poteče 31. decembra t. l. Zatrjuje se, da namerava vlada dovoliti od novega leta naprej zvišanje najemnine za 15 odstotkov, s čimer pa hišni posestniki niso zadovoljni, ker jim je to povišanje prenizko.

— **Dunajski patrioti.** Neimenovani (!) trgovec s kožami je bil obsojen, ker je zatajil davku podvržene dohodke na globo 973.000 kron in na štiri tedne ječe. Zopet neki drugi tudi neimenovani (!) železninar je bil obsojen na denarno kazen 508.000 kron; neimenovani (!) trgovec s svilo na globo 310.000 kron in neimenovani mesar na globo 195.000 kron. — Kako znajo biti dunajski listi s takimi ljudmi dobri vidimo tu...

— **Griza nastopa.** Na Dunaju je v avgustu obolelo 520 ljudi. Od teh jih je umrlo 130. Od teh jih je 36 vojakov, 32 oseb iz preskrbovalnih zavodov in 43 tujevc, ostali so domačini. Tudi po Kranjskem se bolezen silovito širi.

— **Zaplenjena ženitovanjska pojedina.** Dne 22. avgusta se je vršilo v Černovicah ženitovanje med zelo bogatimi ruskimi družinami. Ženitovanjska pojedina je veljala 20.000 kron — za 83 gostov. Mestni magistrat je tedaj ljudem prekrižal račune in pred slavnostno pojedino zaplenil 74 velikih struc iz najfinejše pšenične moke in celo množino mesnatih jedi (karbonad) ter vse to oddal ljudski kuhinji. Gostje radi tega niso stradali, zakaj pustili so jim po eno ribjo in mesnato jed. V resnici so imeli še — skritih — pet mesnatih jedi, jetrne pastete in torte. — Neka druga ruska družina je pripravila celo ženitovanjsko pojedino za 80.000 kron. Njej so naznanili, da magistrat take razkošnosti ne bo trpel to tembolj, ker tukajšnje prebivalstvo cele tri mesec ni dobilo nobenega kruha in je prejelo povprečno 900 gramov koruzne moke na mesec. Da bogati Rusi tu obhajajo svoje slavnosti, ima svoj vzrok v tem, da obstoji v Rusiji nevarnost, da prebivalstvo samo prepreči take razkošnosti.

— **Grozna rudniška nesreča pri Plizju.** Dne 29. avgusta zvečer je nastala na zahodnem delu rudnika zahodno-českega rudniškega akcijskega društva eksplozija radi viharnega vremena. Vsi v dotičnem rovu zaposleni delavci so bili zasuti. Delavstvo iz drugega dela so še mogli rešiti. Kolikor je znano, je pri eksploziji ponesrečilo trinajst oseb. Okolo polnoči je prišlo vojaštvo iz Plizja v avtomobilih na pomoč.

— **Novo poštno znamke** izidejo tudi na Ogrskem, dosedanje ostanejo v veljavi tudi še za naprej.

— **Paroplovna centrala.** V Budimpešti nameravajo zgraditi tako zvano paroplovno centralo. Ustanovila se bo namreč ogrsko-av-

strijsko-bulgarska paroplovnena družba, ki namerava zgraditi posebno pristanišče in centralno skladišče.

— **Železarno na Mutji ob Dravi** je kupila trgovska in industrijska delniška družba za železo Greinitz v Gradcu.

Iz stranke.

Okrajna konferenca za Ljubljano in okolice se bo vršila v nedeljo, dne 8. t. m. ob 9. dopoldne v dvorani hotela »Ilirija« z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo o stanju strokovne, politične, gospodarske in kulturne organizacije v Ljubljani in okolici.
2. Politični položaj.
3. Tisk.

Na konferenco imajo poslati svoje delegate vse strokovne, politične, gospodarske in kulturne organizacije.

Posamezni sodruzi, ki se žele udeležiti konference, naj se zglase v upravi »Napreja«.

Shodi.

Ljubljana. Vabilo na društveni shod, ki ga priredi »Splošno pravovarstveno in strokovno društvo« in se bo vršil dne 4. septembra 1918 ob pol 8. zvečer v vrtinem salonu hotela »Ilirija«. Dnevni red: 1. Poročilo o državni konferenci na Dunaju. 2. Raznoferosti. — Sklicatelj.

Zadnje vesti.

Baron Hussarek o koncu vojne.

Dunaj, 2. septembra. V razgovoru z deželnim glavarjem tirolskim, Schrafflom, je ministrski predsednik baron Hussarek izrazil trdno zaupanje, da bo monarhija v bližnji bodočnosti dosegla časten mir. Upati je, da bo vojna še letos končana in sklenjeno premirje.

Jugoslovani v opoziciji.

Dunaj, 2. septembra. Ministrski predsednik baron Hussarek je sprejel včeraj po svoji vrnitvi iz Budimpešte več parlamentarnih zastopnikov. Načelniku jugoslovanskega kluba dr. Korošcu, je predložil ministrski predsednik v enournem razgovoru tiste razloge, ki so pripravili vlado do tega, da čim prej skliče finančni odsek. Naprosil je Korošca, naj mu naznani, kakšno stališče zavzemajo Jugoslovani k vladnemu načrtu. Dr. Korošec je odgovoril, da ne more podati za sedaj še nobenih določnih izjav, vendar vsled neprestanih preganjanj Jugoslovancev ni govora, da bi nastala v opozicijskem stališču Jugoslovancev kaka izprememba.

Reforma ustave.

Dunaj, 2. septembra. Korespondenca »Austria« poroča: Poročilo češko-konservativnega glasila »Čech« o nameravani reformi ustave je brez stvarnega jedra. Nameravana reforma pa ni tako dalekosežna, kakor je poročalo češko glasilo, in ne daje nobenega povoda za kako vznemirjenje Nemcev in Ogrrov. Doslej so se vršila v tem oziru le teoretična in programatična posvetovanja, ki pa niso dovedla do enotnega uspeha.

Položaj privatnih uslužbencev.

Dunaj, 2. septembra. Z ozirom na bedo privatnih uslužbencev je ministrstvo za socialno skrbstvo izdelalo načrt zakona, ki vsebuje med drugim ustanovitev komisij za določevanje tarifov za službeno razmerje vseh privatnih uslužbencev. Upati je, da se vsled nameravane ureditve doseže zboljšanje položaja privatnih uslužbencev.

Federalizacija Avstrije in Madžari.

Budimpešta, 2. septembra. Današnja konferenca Andrassija z ministrskim predsednikom dr. Wekerlejem in trgovinskim ministrom Szterenyjem je veljala važnim vnanjepolitičnim vprašanjem, katerih rešitev je neposredno pričakovati. Tekom konference se je razpravljalo o

načrtih ki merijo na federalizacijo Avstrije. V vseh vprašanjih se je doseglo popolno soglasje.

Avstrijsko-nemška posvetovanja.

Berlin, 2. septembra. Državni tajnik vnanjih zadev pl. Hintze je odpotoval danes na Dunaj vsvrho političnih posvetovanj.

Nemško-španski spor.

Madrid, 2. septembra. (Agence Havas.) Ko je bil ministrski svet končan, je minister Dato objavil poluradno noto, ki izjavlja da je ministrski svet sklenil, odposlati Nemčiji protestno noto. Dosedanji komisariat za prehrano se pretvori v ministrstvo za javno prehrano.

Madrid, 2. septembra. Oficiozna nota vnanjega ministrstva javlja, da je minister vnanjih zadev zahteval v Cardiffu točnih poročil o torpediranju španske ladje »Casara«. Na podlagi točnega poročila bo vlada ukrenila nadaljnje korake.

Amsterdam, 2. septembra. »Times« poročajo iz Santandra, da je španski parnik »Casara«, ki je bil od nemškega podvodnega čolna torpediral, bil v službi španske vlade.

Pariz, 2. septembra. Iz San Sebastiana se brzojavno poroča, da je nemški poslanik princ Ratibor konferiral z ministrom Dato in zborničnim predsednikom Villanueva.

Scheidemann in Troelstra.

Bern, 31. avgusta. Podpredsednik nemškega rajstaga, Scheidemann, se je mudil včeraj v Bernu, kar je dalo povod različnim govoricam. Ob tej priliki se je razgovarjal s švicarskimi strankinimi pristaši. Danes se je Scheidemann v Curihu razgovarjal s Troelstro. Troelstri se je pred odpotovanjem v Švico zagotavljalo, da dobe ententni socialisti potne liste. Da je Anglija sklenila, zaščititi Hendersonu potni list, temu je vzrok uspešna ofenziva. Vendar je treba kljub vsem oficielnim govorom pripomniti, da je miroljubno gibanje v Angliji precej močno. Zelo dobro poučeni, merodajni nevtralni politik izjavlja, da se je pridružila temu gibanju večina angleških intelektualcev. Treba je naglašati, da so zadnje nemške izjave, govori dr. Solfa, princa Maksa badenskega in poslanca Hansmanna mnogo pripomogle do tega, da je dobilo mirovno gibanje na Angleškem novo impulze. Zdi se, da se je Nemčija precej omehčala in da je dostopnejša. Ako vztraja na tej bazi, so za mirovna posredovanja tla pripravljena. Govori ententnih državnikov niso merodajni. Mirovna želja vseh narodov je enako močna.

Mirovni predlog francoskih socialistov.

Geneve, 1. septembra. »Humanite« poroča: Dne 6. septembra se otvori francoska zbornica, in tedaj bodo predložili socialisti vladi interpelacijo, v kateri zahtevajo razpravo o zunanji in notranji politiki Clemenceauja v zadnjem času. Največjo pažnjo bodo posvečali socialisti poročilu, ki ga bo podal glede ustanovitve zveze narodov socialist poslance Lebey. Ententa, pravi list, goji morda upravičeno upanje, da dobi vojaško premoč na svojo stran. Ravno to smatrajo francoski socialisti kot pravi trenotek za diplomatično ofenzivo, ki naj tvori temeljni kamen za bodočo zvezo narodov. Danes ima ta misel pri aliranih še mnogo nasprotnikov: na Francoskem predvsem Clemenceau in vse rojaliste, na Angleškem Balfourja in Churchilla ter mnoge Amerikance. Delo obeta biti težko, toda izvršiti se mora.

Španija ostane nevtralna.

Madrid, 2. septembra. Glasilo vladne stranke »Liberal«, objavlja izjavo ministrskega predsednika Dato o političnem položaju. Dato izjavlja, da se Španija ne odmakne od nevtralne politike in pravi, da se ni dogodilo ničesar, kar bi moglo izpremeniti smer španske politike.

»Ariz Mendi« potopljen.

Pariz, 2. septembra. Agence Havas poroča iz Madrida: Minister Dato je uradno izjavil, da je bil potopljen španski parnik »Ariz Mendi«, ki je vozil premož iz Anglije. Parnik je bil torpediran na irskem obrežju.

Za tisk. sklad »Napreja« nabral sodrug Tratnik na deželni konferenci v Celju K 42, Tihl Albin, Ljubljana K 1, Arčon Ivan, Vrtojba K 17.50, na železničarskem shodu v Ljubljani nabrano K 64.74. Skupaj K 125.24. Vsem darovalcem lepa hvala!

Aprovizacija.

Na znanje članom Vojne Zveze. Vojna Zveza je za vsa oddajališča povsod oddala za osebo po 5 škatljic užigalic. Če kako oddajališče manj daje, tedaj to ni prav. Vsak član Vojne Zveze na Kranjskem ima prejetj po 5 škatljic užigalic. Kdor ni dobil, naj to naznani Vojni Zvezi, da bo naredila v njegovem oddajališču red.

Meso na zelene izkaznice B štev. 1 do 1500. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 1 do 1500 prejmejo goveje meso v sredo, dne 4. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 1. do pol 2. štev. 1 do 150, od pol 2 do 2. štev. 151 do 300, od 2. do pol 3. štev. 301 do 450, od pol 3. do 3. štev. 451 do 600, od 3. do pol 4. štev. 601 do 750, od pol 4. do 4. štev. 751 do 900, od 4. do pol 5. štev. 901 do 1050, od pol 5. do 5. štev. 1051 do 1200, od 5. do pol 6. štev. 1201 do 1350, od pol 6. do 6. štev. 1351 do 1500. Kilogram stane 2 K 80 vin. ter dobi stranka za vsako osebo 10 dkg mesa. Stranke naj pripravijo drobiž.

Oddaja mesa. Ker se vsled nemarnosti železniške uprave ni mogla živina pravočasno dostaviti v Ljubljano, ker stoji že nad 24 ur na predkolodvoru v Šiški, ne bodo oddajali jutri v sredo, 4. t. m. mesarji mesa, temveč šele v četrtek v določenih urah.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo oddajala inozemsko meso v sredo, dne 4. t. m. od 7. do 9. ure zjutraj v cerkvi sv. Jožefa.

Pripadniki ubožne akcije. Vsi begunci iz Trsta, Reke, Istre in Dalmacije, ki bivajo v Ljubljani in so pripadniki ubožne akcije (razredov A, B, C, D in uradniških kategorij), se morajo zglasiti na aprovizačnem uradu, Poljanska cesta štev. 13, I. nadstr. Kdor se tekom tega tedna do vstevši sobote 7. t. m. ne bo zglasil, se bo njegova izkaznica razveljavila. S seboj mora prinesiti izkaznico ubožne akcije. Ker se posebnih povabil ne bo razpošiljalo, naj se stranke brezpogojno same javijo, ker bi drugače za posledice same odgovarjale.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Srbenje
Garje
Lišaj
Krase

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5; rodninski lonček K 9. PARATOL-PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri Paratol delavnice lekarnarja Ulmer, BUDAPEŠTA VII-11., ROZSA UTCA 21.

SIGORIN
zatre čudovito naglo
STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna, pri upanju (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.

— Delniška glavnica —
K 10,000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond i okroglo
K 2,000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizijske kredite —